

מבוא

טוב, אז שלום לכולם וברוכות הבאות לעיניים על עזה, ההתכנסות היומית שלנו שהיא חיבור בין מחאה ולמידה. איך מדמיינים עתיד מתוך ייאוש, מתוך אלימות איומה ובלתי נתפסת, ומתוך השמדה? תשובות לשאלות האלה אנחנו לא כל כך יודעות, אבל את השבוע האחד-עשר של עיניים על עזה אנחנו נחתום היום עם דוקטור רולא הרדל, מנהלת משותפת של "ארץ לכולם – שתי מדינות מולדת אחת" (<https://www.2s1h.org/>) – שהוא ארגון פוליטי משותף, פלסטיני-ישראלי. היא תנסה לדבר איתנו על עתיד שכזה. הכותרת שהיא נתנה להרצאה היא "עזה וחלום המדינה הפלסטינית". רולא תדבר במשך שמונה דקות ואחר כך נשאיר זמן לדיון קצר. אני מזכירה שמי שרוצה לשאול שאלה יכולה לעשות את זה דרך הצ'אט. שלום רולא, מרחבא, ותודה רבה שבאת אלינו לדבר איתנו היום. הבמה שלך.

הרצאה

מרחבא, שלום לכולם, שלום איילת ותודה רבה על ההזמנה. אני אחזור על מה שאמרתי לך לפני שהתחלנו: זאת עוד אחת הפעמים שאני לא יודעת מה להגיד – למרות שאני מדברת הרבה וכל הזמן, ובכמה שפות, על המצב – גם לפני השביעי לאוקטובר והמלחמה וגם אחרי. אבל אני באמת לא יודעת מה להגיד מכמה סיבות. אחת הסיבות היא אישית, ואני אשתף [אותכם]: חזרתי בשבועות האחרונים להיות ברמות של חרדה ופחד שהם מאוד דומים לאלו של השבועות הראשונים של תחילת... – אני אשתמש במילה "המלחמה על עזה" למרות שאני לא אוהבת את ההמשגה הזאת – גם "מלחמה" וגם "עזה" – ואולי נדבר על זה בהמשך. הסיבה השנייה היא, ש"כארץ לכולם", וכאחת שמנסה לשכנע את הפלסטינים ואת הישראלים ואת כל העולם בחזון הפוליטי הזה – "ארץ לכולם" והחזון הפוליטי שלה לא יכולים לדמיין עתיד בלי עזה. ולמה אני אומרת שזה מקשה? זה מקשה כי אני רואה שהתוכנית של הממשלה הנוכחית לגבי עזה היא אותה תוכנית שידענו שתתמש. אני לפחות אמרתי את זה כבר בשביעי ובשמיני לאוקטובר והתראיינתי על זה: שעזה לא תהיה עזה. פרויקט ההשמדה של עזה – ואני אתעקש הפעם על המילה "השמדה", למרות הקושי בשימוש במילה הזאת – הוא מאוד נוכח. יש שם השמדה סיסטמית של הנפש האנושית הפלסטינית, ושל התשתיות, ושל החיים, ושל המודרנה, ושל התכונות חיים אנושיים מודרניים בעתיד.

מה שאני מבינה מהתבוננות בכל מה שקורה, בהצהרות, בתחקירים ובדוחות בינלאומיים, וגם מתוך היכרות מאד עמוקה כאחת שלימדה על ישראל, על הציונות, על השינויים שמתרחשים בחברה ובפוליטיקה הישראלית וגם הפלסטינית במשך שנים רבות באקדמיה הפלסטינית והגרמנית – אנחנו מכירים את האידיאולוגיה שמנחה ומעצבת את המדיניות של הממשלה הנוכחית בישראל. היא לא התעצבה ונבנתה עכשיו, בשנתיים-שלוש האחרונות. יש לה שורשים עמוקים מאוד במקורות פוליטיים, אידיאולוגיים ואף דתיים של האנשים ושל הקבוצות שמרכיבים את הקואליציה עכשיו. אז בגלל כל זה אי אפשר לדמיין עתיד משותף. העתיד שאני חולמת עליו ועובדת עליו, עם רבים אחרים טובים בארץ לכולם, מבוסס על שתי מדינות – בעיקר שתי מדינות, כמובן: שתי מדינות, קונפדרציה, ופרדיגמה שונה לשתי המדינות. לא פרדיגמה של הפרדה, אלא פרדיגמה של שותפות, חיים ביחד, הכרה בדו־לאומיות, בשוויון אינדיבידואלי וקולקטיבי, ופיוס. בסופו של יום היא מבוססת על שתי מדינות. המדינה הפלסטינית שאנחנו מדמיינים היא מדינה בגבולות 67 – לא כי אנחנו אוהבים את הגבולות האלה, אלא כי אלה הגבולות המוסכמים לפחות ברמה הבינלאומית. אבל הגבולות האלה יהיו גבולות "נושמים" וגמישים. אתם יכולים לקרוא על "ארץ לכולם".

עכשיו, אם אין לנו את עזה ואם אנחנו הולכים לטיהור אתני בעזה – וזה לא חייב להיות באופן מסיבי ובבת אחת – זה לא חייב להיות גם לפי הדמיון הפוליטי המאד מפותח של טראמפ ואחרים – לפחות לפי מה שקראנו על התוכניות שלהם, וגם הדמיון הפוליטי של חלקים מהממשלה בישראל, זה יכול גם ליצור עכשיו מצב של סטטוס־קוו שאין בו הסדר מדיני, אין בו שלום, אלא המשך של סוג מסוים של מלחמה. ואז הטיהור האתני יתרחש. הנקודה האחרונה שלי היא ש"הפרויקט" הזה [מתרחש] לא רק בעזה. אני מתגוררת בשנים האחרונות בגדה המערבית, ברמאללה, ורואה בעיניים מה קורה בגדה, ומדברת עם אנשים. הפרויקט דומה – כמובן שונה – אבל הכיוון ברור, אנחנו רואים מה הממשלה מתכננת.

אז איך ממשיכים לדמיין עתיד? בקצרה מאוד: צריך לחשוב ביחד איך עוצרים את ההשמדה בעזה, את פרויקט הגירוש והסיפוח, ואת הפרויקט הכולל שאני מכנה "השמדת ומניעת המשך הקיום הקולקטיבי הלאומי הפלסטיני", ובסופו של דבר מניעת הקמת מדינה פלסטינית. זה מה שאנחנו צריכים לחשוב עליו כולנו ביחד: מהן הדרכים והאסטרטגיה שלנו למנוע את מה שדברתי עליו בשמונה הדקות האחרונות. השאלה השנייה היא: אם נצליח למנוע את זה, איך אנחנו — כפלסטינים וישראלים יהודים — במולדת הזאת, במקום הזה, בין הירדן לים, מצליחים לחזור לדבר ביחד ולהסכים על עתיד משותף. ואיזה עתיד משותף. תודה רבה.